

KERKELIJK LEVEN

Een reeks ficties.

Dr H. N. Ridderbos geeft mijn zondenregister.
Punt 1: „dat hij volstrekt geweigerd heeft, op het critieke oogenblik, eenige positieve bijdragen te leveren voor de oplossing”.

Dat is fantasie. Prof. Schilder heeft alleen maar geweigerd, zijn tweede serie van positieve bijdragen in het donker te geven. Redenen zijn uitvoerig vermeld in de brochure van prof. Grijndanus: Zijn dan deze dingen alzo?

Punt 2: „dat hij in plaats daarvan heenging...”
Als dat geen Overijsselsch provincialisme is („dan gaan we heen en doen dit of dat”), dan is het mij volkomen duister.

Vervolg van punt 2: „...heenging en buiten de Synode de kerken tegen de Synode in 't geweer trachtte te roepen”.

Dat is fantasie. Er is eerst geschreven aan de synode zelf. Daarna aan de kerkeraden. Natuurlijk. Want al ging de „synode” niet heen, zoals ze had behoren te doen, de kerken bleven haar rechten en plichten behouden. Met het oog op een nieuwe synode waren de kerkeraden aan den arbeid te roepen. Dat de oude het vrije leven der kerken beknootte door maar aan te blijven, was alleen haar eigen schuld. Zie brochure K. C. van Spronsen, „De Waarheid luistert nauw”. Moet men soms de kerken aanschrijven in de enkele weken tusschen gerekte Synode I en II?

Punt 3: „...dat hij, toen het ging om de beloofde onderwerping aan het gezag en de tucht der Kerk...”

Dat is fantasie. Ik heb beloofd me te onderwerpen aan de tucht volgens DE GEMEENE ORDENING DER KERKEN. Niet aan een willekeurige dictatuur die deze gemeene ordening met voeten treedt. Er is nog altijd een artikel 31 K.O.

Punt 3, b: „...liever alle banden verbroken heeft, dan dit te doen.”

Dat is fantasie. Ik kreeg geen kans, „dit” te doen, want er was geen tucht naar de gemeene ordening der kerken. Er was alleen maar geknoel. Alle banden verbroken deed con „synode”, die *afzette*, dacht ik. En de afwijking waardig verklaarde... om de trouw aan de afspraken.

Punt 4: „...en de eenheid der kerk zooveel mogelijk heeft verscheurd...”

Dat is fantasie. Wie zich houdt aan wat er staat, redt de eenheid der kerk tegenover wie haar scheuren door wat er staat met voeten te treden, verweer te weigeren, en af te zetten. De weggezonden kandidaten, hebben die soms ook al een positieve bijdrage gewijerd?

Dr Ridderbos gaat niet op argumenten in. Ook niet als hij spreekt over „gif”-spreiding, doch nalaat de argumenten van wat hij gif noemt ook maar even aan te raken.

K. S.

„Positieve bijdragen leveren”.

Dr H. N. Ridderbos had het over mijn „onwil” om positieve bijdragen te leveren. Zie boven. Het geredeneer is nog al onzakelijk. Want — men heeft toch zich niet vergist in zijn dogmatische constructies? Men heeft toch geweten wat men deed? Vanwaar anders die binding? Vanwaar anders dat wegzenden van kandidaten? Een van beiden: K. S. had wat kunnen bijdragen tot verheldering van het dogmatisch gedachtenbeeld, of hij had het niet gekund. Het eerste geval bestaat evenwel niet voor de synode. Want men zal toch niet een armen kandidaat in den Naam des Heeren het preekon zeggen OMDAT een ander niet ter vergadering verscheen? Zoo iets te onderstellen zou zeer onbroederlijk zijn. Het zou me hoogst kwalijk genomen worden. Men moest ter synode liever Dr Ridderbos zulk geargumenteer kwalijk nemen. Blijft dus over, dat men meende, dat K. S. toch geen nieuw licht kon ontsleken. Maar waarom dan dit geredeneer?

Overigens past daartegenover nog dit:
Waarom ik weigerde in het donker te gaan met belijdeniswiesties, waarin nog wel felle aanklachten door officiele instanties waren gerozen, heb ik uitvoerig verteld. Desondanks ben ik zelfs NA de ongelukkige afhandeling van de zaak met gesloten deuren (vanwege den oorlog!! heette het) toch nog bereid geweest een positieve bijdrage te leveren. Er was nl. na de vaststelling der uitspraken van '42 nog één puntje overgebleven. De PLURIFORMITEIT DER KERK. Dat was ook zoo'n heel gewichtig punt, waarover de kerk om Christus wil MOEST EN ZOU komen tot uitspraken. Het was brandende noodzaak, naar het heette. Niettemin waren de deputaten van de andere zijde niet klaar op dit punt, toen de synode begon. Ze kwamen later met een rapport aandrigen. Dit was in Sneek 1939. In 1942 bleef men het punt aanhouden. Voor de volgende synode.

Welnu, al vrij spoedig na de vaststelling van die formules van 1942 kreeg ik een vriendelijk briefje. Of ik zoo vriendelijk wou wezen aan de pluriformiteitscommissie een verhandeling te sturen waarin ik mijn opvatting uiteenzette betreffende de artikelen van de belijdenis die over de kerk handelen. Ik antwoordde: met genoegen zal ik antwoorden, maar eerst moeten we even afspreken, dat het goed is, dat de correspondentie publiek mag gemaakt worden. Resultaat? Nooit meer één letter gehoord. 't Is nu 1945. En men „zit” nog altijd. En toch geen positieve bijdrage willen geven? Hoe lang duurt dat probleem verdoozeld insinueren nog?

K. S.

„Tusschen Ja en Neen”.

We kunnen tegenwoordig onderscheid maken tusschen drie soorten Gereformeerden. Dat zijn: 1e, de „ja”-zeggers ten aanzien van de bekende

synodale leerbeslissingen met de daaruit voortgevloeide tuchthandelingen, bestaande in schorsing en afzetting van ambtsdragers; dat zijn dus zij, die dat alles bewust voor hun rekening nemen, die van harte instemmen met de leer van verzegelde inwendige genade en veronderstelde wedergeboorte en dan ook van meening zijn, dat er voor ambtsdragers, die niet kunnen beloven niets te zullen leeren, wat met deze aangenomen leer niet ten volle in overeenstemming is, geen plaats meer is in de Geref. Kerken;

2e, de „neen”-zeggers tegen de Synodes, die deze leer van verzegelde inwendige genade etc. tot kerkelijke belijdenis hebben verheven, en hen, die zich onder 't hiërarchische juk niet wilden buigen, hebben uitgesloten; dat zijn dus zij, die de binding aan genoemde leer verwerpen als ingaande tegen Gods Woord, en die in gehoorzaamheid aan koning Christus zich vrijmaken van de synodocratie;

3e, zij, die ik zou willen noemen, „de Gereformeerden-tusschen-ja-en-neen”; daarmee bedoel ik hen, die noch consequent „ja”, noch consequent „neen” durven of willen zeggen ten aanzien van de bewuste leeruitspraken en tuchthandelingen.

Over deze laatste groep „tusschen ja en neen” zou ik nu iets meer willen zeggen, omdat de uitingen, die men in die kringen hoort, op ontstellende wijze aan 't licht doen treden, hoe ver het kerkbedert in de synodocratisch-gebonden kerken al is voortgeschreden.

Allereerst kan dit worden opgemerkt, dat deze derde groep „tusschen ja en neen” verreweg 't sterkst is. Laat de tweede groep, de consequente „neen”-zeggers, de vrijgemaakten, nu eens 10% bedragen van hen, die tot voor kort samen leefden binnen 't verband van de Geref. Kerken in Nederland. Nog geen groot percentage, inderdaad! Dat is trouwens een gewoon verschijnsel. Een kerkreformatie begint altijd met een kleine minderheid.

Maar ook de eerstgenoemde groep, die der consequente „ja”-zeggers is niet groot, naar mijn vaste overtuiging. Als ge uw oor te luisteren legt en ook verschillende brochures doorkijkt, dan ontdekt ge, dat er procentgewijs maar weinigen zijn, die van ganser harte instemmen met de leer, dat de Doop de reeds aanwezige inwendige genade verzegelt en dat we niet mogen doopen, tenzij wij aannemen, veronderstellen, dat op 't moment van den Doop de wedergeboorte reeds door den Heiligen Geest gewerkt is. Dat deze groep ook klein is, komt bovenal hierdoor, dat vele „synodale” praeadvisers-voortlichters op kerkeraden en in gemeentevergaderingen almaar verkondigen, dat wij aan „Toelichting” en „Praeadvisies” (waarin bovengenoemde leer zeer sterk naar voren komt) volstrekt niet gebonden zijn. Zoo verklaarde b.v. Dr A. D. R. Polman in den kerkeraad van Bedum, dat wij „Toelichting en Praeadvisies gerust in de kachel mochten stoppen”. Door al deze en dergelijke camouflage-tactiek is 't te verklaren, dat er slechts weinigen zijn, die voor 100% voorstander zijn van deze leer. Immers, de „synodale” voortlichters en deputaten zijn meestal zelf ook niet 100%! Ze willen (in bepaalde gevallen dan altijd) heel wat door de vingers zien. Men mag zelfs stukken als 't „Praeadvisies” in de kachel stoppen, als men maar belooft „er in” te blijven!

Of, zoals Ds A. Wijngaarden van Groningen 't tegen mij zeide, toen de kerkeraad van Bedum zijn hulp als kerkvisiteerder had ingeroepen: „Man, zeg nu maar dat je de binding aanvaardt, dan zullen wij 't wel zoo „soepel” maken, dat je er geen last van krijgt. Want „heusch, ik zelf preek net zoo bezwaard als jij en ik „kan er toch ook best in blijven; niemand doet mij „eenige moeite aan...”

Welnu, is 't dan te verwonderen, dat juist die derde groep „tusschen ja en neen” verreweg 't grootste is? Waar het „ja” van de Synode zelf vaak geen „ja” meer is en haar „neen” geen „neen”, hoewel de besluiten genomen zijn „onder leiding van den H. Geest” en „als staande voor Gods aangezicht”?

Door deze groote mate van kerkelijke onwaarschijnlijkheid krijgt men 't, dat de meeste Gereformeerden blijven hangen „tusschen ja en neen”. Ze zijn 't lang niet eens met alles, wat „de Synode” gedaan heeft, ze zijn heeltemaal niet voor de „veronderstelde wedergeboorte” (trouwens de Synode leert dat immers ook niet, naar ze zegt), en ze vinden, dat de Synode wel wat te hard van stapel is gelopen, men had van den lastigen Schilder en Grijndanus nog maar wat meer door de vingers moeten zien, de Synode had meer „moederlijk” moeten optreden, zegt iemand als Dr B. Wielenga enz. enz., maar... „zich vrijmaken, neen, dat nooit uit de „kerk, we mogen niet scheuren, als we onze eigen „gemeente maar één houden!”

Zoo zeggen de meesten, ze zeggen geen „ja” en geen „neen”, ze blijven er veilig tusschen in, want dan blijft 't rustig in de meeste gemeenten. Bovendien: 't staat tegenwoordig ook wel gekleed, om „eenigermate bezwaard” te zijn. Maar niet te veel natuurlijk, ook niet te „synodaal”.

Een typisch staaltje van een dergelijke mentaliteit is nog 't volgende: Een niet onvermaarde kerk in Friesland was geruimen tijd bezig met 't beroepingswerk. Eindelijk kwam er een tweetal. Nadat de stemming was gehouden en 't beroep uitgebracht, sprak ik verschillende gemeenteleden en ook kerkeradsleden. Wat zei men mij? Dit: „gelukkig, dat deze dominee 't geworden is en niet „die andere, want die was te synodaal; zoo iemand „moeten wij hier niet hebben in deze oude A-gemeente, „want dan komen er brokken, en we moeten, als 't „eenigzins kan, de zaak heel houden; we hebben nu „zoo'n mooie, rustige gemeente.”

Ziedaar 't ideaal van de groote massa „tusschen ja en neen”. Rust, rust, en predikanten, die voor de eenheid zijn, die liefst „eenigermate bezwaard” preeken, maar die nooit uit de kerk gaan.

„Wij moeten een „egaal-synodale” dominee hebben,” zoo drukte een gemeentelid zich uit tegenover mij.

1) Noot van de Redactie: Vergis ik mij niet te zeer dan zijn we over dit kwantum reeds heen. En het aantal predikanten en kandidaten is nog gunstiger. K. S.

„Egaal-synodaal”, 't doet me denken aan een voorval van eenige jaren geleden, toen men nergens een dominee begeerde, die „matig-verbondsmatig” was. „Niet teveel van 't Verbond” moest men toen hebben, „niet teveel van de Synode” wil men nu.

Gevoelen we hier niet, hoe 't bedert in de synodocratisch-gebonden kerken voortwoekert? Dat is 't droevig gevolg van al dat oogluikend toestaan, dat kerkelijke leerbeslissingen gesaboteerd worden juist door hen, die zeggen, dat ze „achter de Synode” staan.

Men heeft door al dat kerkelijk geknoel betreffende de leer en door 't spelen met de sleutelen des hemels (door nu eens hard en dan weer zgn. „erg soepel”) op te treden tegen getrouwe ambtsdragers van Christus) bereikt, dat de groote massa van ons Gereformeerde volk zich in slaap heeft laten wiegen. Men zegt noch „ja” noch „neen”.

Men is noch „koud” noch „heet”, maar „lauw”. Het Gereformeerde volk is in zijn zwoete meerderheid blind. Men wil de waarheid niet meer zien, en kan 't tenslotte ook niet meer, geleid als men wordt door blinde leidlieden.

Men durft geen „ja” en geen „neen” te zeggen, en men wil vooral niet eenzijdig zijn, niet te veel van dit en niet te veel van dat, „matig-verbondsmatig”, „egaal-synodaal” of ook: „eenigermate bezwaard”, zoo „tusschen ja en neen”, dat is de veilige weg, dan behoudt men de eenheid en de rust in eigen gemeente.... Ook in eigen hart?

Wanneer zal men toch inzien, dat deze politiek van 't juiste midden één groote zelfmisleiding is en de kerk, die aan deze kwaal laboreert, ten verderve voert?

De rust, die men begeert, is niets anders dan de valsche gerustheid waartegen Gods profeten toornen. De ware rust wordt alleen gevonden in den weg van actieve gehoorzaamheid, dat is: in den weg van keuze, van 't „ja” of „neen” zeggen altijd en overal waar Christus dat gebiedt. En wie durft zeggen, dat Christus dat niet van ons allen vraagt in dezen geweldigen tijd van kerkstrijd en kerkreformatie?

En daarom, Gereformeerde belijders: Kiest! en strijd! ook den goeden kerkstrijd door 't geloof en hinkt niet langer op twee gedachten, blijft niet hangen „tusschen ja en neen”. Maar uw „ja” zij „ja” voor Christus en uw „neen” zij „neen” tegen alles wat Zijn koningchap aanrandt.

In 't houden van dit gebod des Heeren is groot loon! Bedum. G. A. HOEKSTRA.

Een nieuwe uitsprakenreeks der „Synode”. (II).

We vervolgen onze bespreking der nieuwe synodale uitspraken. Met nr. 8 begint het dogmatische deel. Nr. 8 luidt aldus:

8. dat in de uitspraken van 1905 met nadruk is verklaard, dat het minder juist is dat de bediening van den Doop geschiedt op grond van de z.g. veronderstelde wedergeboorte, welke leeruitspraak door de Synode ten volle wordt aanvaard, zoodat ieder die haar de leer ten laste zou leggen, dat dit de grond van den kinderdoop is, haar ten onrechte beschuldigt van iets, dat zij, evenals de Synode van 1905, verwerpt.

De „synode” aanvaardt dus ten volle, dat het genoemde gevoelen „minder juist” is. Er staat niet: „onjuist”. Het kan en mag dus zoo worden gesteld bij haar. Bij ons daarentegen niet. Ik voor mij houd me nog steeds aan mijn uitspraak van 1934 (dien geen enkele citatenverzamelaar van de overzijde heeft doorgegeven), dat het „lichtzinnig” is, te spreken van veronderstelde wedergeboorte. De aanwijzing trouwens voor de bediening van den doop aan N.N. ligt niet in een onderstelde wedergeboorte, doch hierin, dat aan N.N. de beloften toekomen. Aan N.N. en zijn kinderen (Hand. 2:39). Overigens verzwijgt de „synode” hier o.a. volgende publieke feiten:

1e. dat een kandidaat gemachtigd werd als haar gevoelen bekend te maken, dat de sacramenten, als zij waarlijk sacramenten zijn, „inwendige aanwezige genade” verzegelen, onthrekt deze, dan is er dus geen sacrament, ook geen doop geweest; toch wordt het een echte doop ondersteld geweest te zijn; en waarom? Omdat de „inwendige genade” wordt „ondersteld” aanwezig te zijn. Men kan dus zeggen, dat de „synode” de onderstelling van de echtheid van den doop grondt op de onderstelling van de aanwezigheid der „inwendige genade”. M.a.w.: het zeggen: wij hebben heden (geen slag in de lucht gedaan, doch) den doop bedienend aan N.N., dat zeggen wordt gegrond op de onderstelling: we zullen hier wel een geval hebben van inwendige, aanwezige genade. Hoe men zich uit dit „misschien van een misschien” op een andere wijze naar boven werken kan, — ik zie het niet.

2e. Ook wordt verzwegen, dat bij de synodale opvatting de term „in Christus geheiligd” beteekent: wedergeboren. Wordt nu aan de doopouders de vraag gesteld, of zij niet bekennen, dat de kinderen in Christus geheiligd zijn, en DAAROM als lidmaten van Zijn gemeente behorend gedoopt te wezen, dan is toch werkelijk de onderstelde wedergeboorte grond van den doop, gelijk hier en nu bedienend, geworden.

Wij gelooven dus niet, dat er iemand is, die deze „synode”, welke ook aan elk detail van 1905-42 de ambtsdragers bindt, valsch beschuldigt, als hij redeneert gelijk hierboven. Integendeel: de conclusie is volkomen juist. Ondanks het tegenspartelen der verlegen en zich toch maar handhavende „synode”.

We komen tot nr. 9.

9. dat de zeldze uitspraken van 1905 zich ook nadrukkelijk verklaard hebben tegen de preciese vaststelling van het tijdstip der wedergeboorte, toen in deze besluiten de woorden werden opgenomen, dat deze wonderde weldaad Gods door den Geest „vóór, tijdens en na den doop” kan geschieden, van welke nadrukkelijke verklaring deze Synode niets heeft algedaan en ook niets wil aldoen.

Het is alles waar. Waar is evenwel ook, dat wie het

detail van
wist, de
staant, de
GESCHIE
looven, t
hierboven
DAN ver
weilige g
doch dat
standpunt
breekt, d
penen zij
uitverkor
reeds vó
nooit ier
hemand
kelijk ge
kan nu v
geboorte
den „doc
apelen, z
men MO
zeggen:
a) is i
wedergeb
was het
b) ges
was het
„gedoopt
want da
zijn, derh
c) kon
was alwe
nade (de
het was
Men z
wedergeb
beuren”
geboorte
een schij
het dus
maar geb
over die
daad een
denkt, da
moeras.
Vermoe
schuld n
de synod

Een or

Van de
voren gel
de Veron
pacificatie
Niet sle
de bezwa
staande g
de laatste
Synodale
Deze be
de Synod
het begin
volgt is
belijdenis
openbaard
bepaalde
schappelij
bewegen
Christus
om een b
de oude
veroordeel
bracht teg
werden d
thans tere
meer geal
ineens vo
inwendige
Door de
Verklaring
innerlijke
geschiedt
neele uits
Dat deec
kerkerader
stelde pra
begeleide
op de blad
1943 goed
tegen een
ben, doch
betooft ten
of ander
Hetgeen n
lijk maakt
nide van
alisingen”.
Men we
predikante
nu maar
kerk-onder
hùn niet
conflict me
De Synod
uitspraken
En zoo v
verlangd o
leeren, wat
Utrecht ne
Bij zijn h
hoogleeraar
brief van 1
dat naar m
uitspraken,
Verklaard,
genstrijdig
sluit zonde
niemand ee

aan een vooraf nergens een domi- nantie" was. "Niet oen hebben, "niet erf in de synodo- t? Dat is 't droev- an, dat kerkelijke iust door hen, die aan. knoet betreffende titelen des homel- zgn. "erg soepel" ragers van Chris- ran ons Gerefor- wigen. Men zegt

maar "lauw". zootle meerder- et meer zien, en d als men wordt n" te zeggen, en t te veel van dit lamalig", "egaal- rd", zoo "tus- weg, dan behoudt eemeente.... Ook

deze politiek van ng is en de kerk, derve voert? t anders dan de profeten toornen. In den weg van weg van keuze, en overal waar gen, dat Christus een geweldigen

Kiest! en strijdt of en hinkt niet tangen "tusschen vóór Christus en Zijn koningschap

en is groot loon! A. HOEKSTRA.

reeks (II).

nieuwe synodale gmatische deel.

t nadruk is ver- e bediening van e z.g. veronder- praak door de oodt ieder die lat dit de grond echte beschuldigt van 1905, ver-

n, dat het ge- Er staat niet- eden gesteld bij r mij houd me 34 (dien geen tje heeft door- roken van ver- zing trouwen S.N. ligt niet in iterin, dat aan n zijn kinderen ynode" hier o.a.

rd als haar ge- menten, als zij lge aanwezige t is er dus geen t wordt het een t en waarom? ondersteld" aan- de "synode" de doop grondt op der "inwendige en heden (geen op bediening aan e onderstelling: van inwendige, "misschien van r boven werken

e synodale op- gd" betekent: uders de vraag ren in Christus n van Zijn ge- is toch werke- van den doop,

id is, die deze n 1905—42 de is hij redeneert de is volkomen rlegen en zich

zich ook na- preciese vast- poorte, toen in ppenomen, dat n Geest "vóór, en, van welke niets, heeft af-

k, dat wie het

détail van het houden voor (reeds) wedergeboren af- wijst, daarom gewerd wordt. Derhalve blijft het feit staan, dat men ginds de wedergeboorte als REEDS GESCHIED moet ONDERSTELLEN om te kunnen ge- looven, dat er WERKELIJK gedoopt is. Zie maar weer hierboven: als een sacrament WAARLIJK sacrament is, DAN verzegelt het volgens de synode inwendige aan- wezige genade. Nu kan men wel met woorden spelen, doch dat is niet sluchend. Want consequentie van dit standpunt is: waar de inwendige aanwezige genade ont- breekt, daar IS NIET WERKELIJK GEDOOPT. Verwor- penen zijn op dit standpunt nooit werkelijk gedoopt. En uitverkorenen maar voor een gedeelte, nl. zooveel zij reeds vóór den doop zijn wedergeboren. Wat natuurlijk nooit iemand met zekerheid zal weten. Zoodat nooit iemand zeker weet, of zijn kind of hij zelf wer- kelijk gedoopt is. Het is nog al troosteloos. Men kan nu van synodale zijde wel verzekeren: de weder- geboorte komt (bij de uitverkorenen) vóór, onder of na den "doop", maar dát is nu juist het met woorden spelen, zooveel door ons bedoeld en afgewezen. Want men MOET op het standpunt der "synode" het zóó zeggen:

a) is het vóór den doop in orde gekomen met de wedergeboorte, DAN WAS ER een echte doop, dus dan was het een wedergeboorte vóór den doop;

b) geschiedt de wedergeboorte onder den doop, dan was het kind niet alreeds WEDERGEBOREN toen het "gedoopt" werd, dan was er dus geen eigenlijke doop, want daarvoor en daar vóór moet er wedergeboorte zijn, derhalve: het was geen doop maar *schijndoop*;

c) komt de wedergeboorte na den z.g. "doop", dan was alweer de "doop" geen echte doop, omdat de ge- nade (de "inwendige") nog niet aanwezig was; derhalve: het was ook nu maar een *schijndoop*.

Men zal dus van synodale zijde den regel: "de wedergeboorte kan vóór, onder of na den doop ge- beuren" moeten "interpreteeren" als volgt: "de weder- geboorte kan gebeuren vóór den doop, en voorts onder een *schijndoop*, en ná een *schijndoop*". Eigenlijk zal het dus voor wat den heuschen DOOP betreft, alleen maar gebeten vóór den doop. Door haar geredeneerd over die aanwezige genade heeft de "synode" metter- daad een streep gehaald door 1905 (het slot). Maar ze denkt, dat ze er nog aan vast houdt. Ze zit in het moeras.

Vermoeiend redeneeren? Zeker, maar dat is onze schuld niet. Het is de schuld der scholastiek, waaraan de synode ten prooi viel. (Wordt vervolgd.) K. S.

Een onverdacht getuige.

Van de zijde der "bezwaarden" is telkens weer naar voren gebracht, dat de "Verklaring" van 1905 inzake de Veronderstelde Wedergeboorte een compromis, een pacificatie-formule is geweest.

Niet slechts op de Synode tijdens de debatten over de bezwaarschriften, maar ook in geschriften is dit aldaar gehouden; zoo b.v. nog weer zeer duidelijk in de laatste geschriften van Prof. Dr. S. Greijdanus: "De Synodale vrede verbroken" en "Mijne schorsing".

Deze bewering is door woord- en penvoerders namens de Synode steeds bestreden. Men beroept zich dan op het begin der "Verklaring". Staat daar niet, dat hetgeen volgt is "volgens de belijdenis"? Men geeft dus een belijdenis-uitspraak, een formule, die de van God ge- openbaarde waarheid wil vastleggen! Er zijn maar niet bepaalde grenzen getrokken, binnen welke het weten- schappelijk-theologisch denken en spreken zich heeft te bewegen — neen, de Synode is hier met "haar door Christus verleende profetische autoriteit opgetreden" om een belijdenis te geven! In feite zijn dan ook niet de oude A-broeders bevredigd, maar hun zienswijze is veroordeeld, terwijl zij juist bezwaren hadden inge- bracht tegen sommige extremiteten der B-theologie! Zij werden door een belijdenis-uitspraak veroordeeld, al- thans terechtgewezen. En ze zouden dit ook zonder meer geëlikt hebben! Prof. Lindeboom zou zich zelfs ineens voor de opvatting: de doop verzegelt aanwezige, inwendige genade hebben laten winnen.

Door de "bezwaarden" is er ook op gewezen, dat deze Verklaring tengevolge van het compromis-karakter aan innerlijke tegenstrijdigheid lijdt en daarom allerminst geschikt is om dienst te doen als bindende confessio- neele uitspraak.

Dat deed b.v. Prof. Dr. K. Schilder in zijn brief aan de kerkeraden d.d. 14 Jan. 1944, die het door hem opge- stelde prae-advies, dat door de Synode was afgewezen, begeleidde. Hij schreef daarin: "Heeft ondergeteekende op de bladzijden 6 en 10 van zijn brief van 13 December 1943 goed gezien, dan zal het niet alleen voor hen, die tegen een deel der uitspraken materiële bezwaren heb- ben, doch voor alle denaren des Woords bij diepergaand betoog ten eenenmale onmogelijk zijn, conflict met een of ander onderdeel van deze uitspraken te vermijden. Hetgeen nadere toetsing van het prae-advies noodzake- lijk maakt, wijl het de overwegingen bevat, die de sy- node van 1943 hebben geleid tot haar eerste be- slissingen".

Men weet hoe er toen reacties geboren zijn. Sommige predikanten meenden de Synode te moeten aansporen nu maar eens krachtig in te grijpen tegen zulk een kerk-ondermijnde actie. Luid werd verkondigd, dat het hún niet onmogelijk zou zijn bij diepergaand betoog conflict met deze uitspraken te vermijden.

De Synode zelf constateerde, dat Prof. Schilder de leer- uitspraken bleef "bestrijden".

En zoo werd van hem o.a. een categorisch antwoord verlangd op de vraag: "Of gij belooft, niets te zullen leeren, wat met de leeruitspraken van de Synode Sneek-Utrecht niet ten volle in overeenstemming is".

Bij zijn beantwoording van deze vraag overwoog de hoogleeraar o.m.: "In denzelfden brief (bedoeld is de brief van 13 Dec. 1943 aan de Synode) gaf ik te kennen, dat naar mijn meening speciaal de aan 1905 ontleende uitspraken, vooral nu hun letterlijke tekst bindend was verklaard, wat in 1905 niet geschied was, innerlijk tegen- strijdig en deels onjuist waren". En: "Deze bewering sluit zonder meer in, dat haar juistheid ondersteld zijnde, niemand een conflict met deze uitspraken kan vermijden,

ook al begeert hij zulks. Ook ik niet. Tegen wat inner- lijk tegenstrijdig is, totat te gelegener tijd ieder".

Op grond van deze en andere overwegingen kwam Prof. Schilder toen tot een klaar en duidelijk "neen" op de gestelde vraag.

En het is bekend hoe hij toen, mee om zijn "neen" op deze vraag, als kerk-scheurder is geschorst en later afgezet.

Het is wel wat eigenaardig thans van de zijde van een onverdacht getuige de erkenenis te hooren, dat die "bezwaarden" met hun bewering, dat 1905 een compro- mis, een pacificatie-formule was, geheel en al gelijk hebben; en dat Prof. Schilder ook al gelijk had, toen hij op die innerlijke tegenstrijdigheid zoo sterken nadruk legde en daarom de formule als confessioneel-bindende leeruitspraak verwierp.

Er is nl. een brochure verschenen van de hand van Dr. B. Wielenga, den schrijver van "Ons Doopsformu- lier", die in dit werk zich toch geen tegenstander van 1905 heeft getoond.

En wat zegt nu deze onverdachte getuige in zijn brochure "Gewenschte Vertrouwing" op blz. 20?

Dit: "De leeruitspraak van 1905 had indertijd een ge- zonden klank en verzoenende kracht. Toch was zij, ge- lijk boven opgemerkt, in werkelijkheid een compromis. Van weerszijden werden gevoelens erkend, offers ge- bracht, om tot den vurig gewilden vrede te komen. Dat deze uitspraak bij later overwegen onvoldaanheid wekt, moet ons dus niet te zeer verwonderen. Wie, gelijk Dr. Kuiper, vasthoudt aan de gedachte, dat het sacra- ment naar zijn aard beteekent de verzegeling van aan- wezig geloof, kan moeilijk instemmen met de verklaring, dat dit geloofsbeginzel (wedergeboorte) ook na den doop gewerkt kan worden. In dit geval toch zou het sacra- ment enkel een belofte, zonder concrete, aanwezige levensinhoud verzegelen. Evenmin kunnen zij, die den kinderdoop alleen tot belofte en eisch beperken, in deze uitspraak roemen. Er valt toch wel een sterk accent op de wedergeboorte als aanwezige werkelijkheid. Praktisch is de uitspraak van 1905 wel geen triomf van de B-broeders over de broeders der scheiding geweest. Eer het tegendeel. Kuiper en de zijnen gaven het meest toe, in ieder geval meer dan men na hun duidelijk geprop- aande stellingen verwachten kon. Maar een sterke ge- lukkige oplossing is een compromis uiteraard nooit. Er blijft iets haken en wringen, dat men om des vredes wil, wegdriegt in het onderbewuste. Maar ook dit opge- sloten effect kan weer tevoorschijn komen en dan ver- lost het compromis zijn stichtelijke kracht. Daarom is, nu eenmaal de verscheidenheid van gevoelens weer openbaar geworden is, ons bescheiden advies, dat de synode heel de zaak van de verhouding tusschen kin- derdoop en wedergeboorte opnieuw in studie neme, in ieder geval maatregelen trefte, dat de kwestie zoo gron- dig en veelzijdig mogelijk worde onderzocht, ook weer met afweging van woorden en begrippen (als wederge- boorte) en met erkenning van de variaties bij de vade- ren inzake deze leer. Wanneer in de kerken algemeen medewerking en instemming gevonden is, kan er zoo noodig een vernieuwde uitspraak volgen, wier bindende kracht naar ons inzien niet het primaire karakter van de belijdenis heeft, omdat ze een belijdenis oangaande de belijdenis is.

Hier geldt nog meer de voorzichtigheid, waarover we reeds uit Kuiper's voorrede (Drie Formulieren) iets aanhaalden. (Aangehaald waren de woorden: "Al deze betuigingen hebben niet het minste gezag over de consciënten. Betuiging van instemming beduidt dat men de Belijdenis als de zuiverste tot dusver bekende kerk- belijdenis eert." (Wat Kuiper al niet mocht zeggen en schrijven! H.V.) Confessioneele binding in den ge- wenschten zin kan moeilijk verwacht worden bij een incidenteele verklaring".

In een noot merkt Dr. Wielenga dan nog op: "Er is reeds veel over de verzoening in 1905 door de verrassend eenstemmige uitspraak geschreven. Er behoeft niet aan getwijfeld te worden, dat niemand een oplossing be- doeld heeft, waarbij iets van het beginsel opgeofferd werd, hetzij ter eene of ter andere zijde. Men heeft wer- kelijk bedoeld, en in zoover toen mogelijk was, ook be- reikt elkaar op den grondslag der oude, onvervalsche gereformeerde waarheid te vinden. Maar achteraf, het toen genomen besluit keurend, ziet men toch duidelijk de sporen van een toegeven uit liefde, zonder gelijk- waardige overwinning van het waarheidslicht. Afgedacht nog van de ongelukkige, scholastische uitdrukking- wijze: hetzij vóór of onder of na den doop, is er in de woordjes voor of onder een toegeven van de zijde der- genen, die op de z.g. verbondsheiligheid nadruk leggen, in het woordje na een toegeven van hen, die de weder- geboorte tusschen verkiezing en doop inschakelen, on- miskenbaar.

Er is tegenspraak tusschen de betuiging: het sacra- ment verzegelt persé, als zoodanig de inwendige ver- nieuwing en de erkening: de wedergeboorte kan ook na den doop geschieden".

(Sommige woorden en zinsdeelen zijn door onderge- teekende onderstreept; andere woorden door Dr. W. zelf).

De vraag komt na lezing van deze passages op: Wordt nu binnenkort Dr. B. Wielenga ook voor de Synode gedaagd of krijgt hij een stel vragen thuis ge- steld? B.v. in dezen vorm:

1. Acht U de verklaring van 1905, die wij tot bin- dende belijdenis-formule hebben gemaakt, slechts een compromis, dat heelemaal geen sterke, maar een onge- lukkige oplossing is?

2. Verwerpt U de confessioneele binding aan deze incidenteele verklaring?

3. Acht U onze stelling: de doop verzegelt aanwezig geloof, de wedergeboorte, die reeds plaats vond in tegenspraak met de verklaring van 1905, die zegt, dat die wedergeboorte ook wel na den doop kan plaats hebben?

En als hij dan deze vragen met "ja" beantwoordt — is hij dan ook "kerkscheurder" geworden — en wordt hij dan door de Synode geschorst en afgezet als emeritus-predikant van Amsterdam?

"s-H.

H.V.

STEMMEN UIT ' ONZE KERKEN

Nogmaals: Dr. K. Dijk en het Verbond.

Ik heb voor me liggen een preek van Dr. K. Dijk, die hij in 's-Gravenhage hield in 1936 over Zondag 27 van den Heidelberger Catechismus.

Hieruit wil ik enkele passage's laten volgen. Nadat hij het Verbond had vergeleken met het huwelijksver- bond, ging hij verder:

"Welnu, zoo is er het verbond tusschen God en mensch, tusschen den hemelschen Bruidegom en Zijn bruid, tusschen den goddelijken "Man" en Zijn be- geadigde vrouw, en die gemeenschap heeft de Heere in Zijn vrijmacht met Zijn Kerk willen sluiten. Zeker, in dezen vorm, dat het verbond van God is uitgegaan. De mensch is niet tot Hem opgeklimmen, want wie onzer kan tot Hem gaan om met Hem in relatie te treden, maar Hij heeft Zich tot ons neergebogen, en het ver- bond is in zijn aanvang monotheïsch, eenzijdig van karakter. Maar het wordt terstond, krachtens den aard van het verbond duplex, tweezijdig, omdat God met den mensch omgaat als Zijn beëidde, als Zijn kind, en in die tweezijdigheid ontsluit zich de heerlijk- heid van het werk der genade Gods. Hij verbindt Zich aan Zijn volk maar Hij verbindt het volk ook aan Zich. Hij geeft Zich aan de Zijnen maar Hij vraagt ook de gave der Zijnen aan Zijn dienst. Hij verplicht Zich tot liefde en trouw maar ook Zijn bondelingen zijn Hem trouw en liefde verschuldigd. Hij vervult zijn verbonds- beloften in den weg van Zijn Verbondsrecht, en o weelde der gemeenschap tusschen God en Zijn bruid, Hij spreekt: MIJN VOLK, en zij antwoordt: MIJN God...."

Iets verder vervolgt hij:

"Al komen den kinderen de beloften toe en al be- hooren zij tot het verbond der genade, volgt nu hier- uit, dat ook het teeken en het zegel in het sacrament des doops aan deze kinderen gegeven wordt? Zeker, want de doop is juist EEN TEEKEN EN ZEGEL VAN HET VERBOND DER GENADE, en heeft hierin de be- snijdenis der oude bedeeeling vervangen. Immers, die besnijdenis was in den tijd der voorbereiding en der schaduwen van Gods Verbond het door Hem gegeven zegel. Of sterker nog, die besnijdenis was door den Heere gegeven tot EEN ZEGEL DER RECHTVAARDIG- HEID DES GELOOFS. Neen, dat zeggen wij niet. Dat zegt de Heilige Schrift: EN HIJ (nl. Abraham) HEEFT HET TEEKEN DER BESNIJDENIS ONTVANGEN, TOT EEN ZEGEL DER RECHTVAARDIGHEID DES GELOOFS. DIE HEM IN DE VOORHUID WAS TOEGEREKEND. (Rom. 4:11). En wanneer nu voor hem de besnijdenis zulk een zegel was, zou dan voor zijn zaad dit teeken des verbonds andere beteekenis gehad hebben? Is er soms tweedrie teeken? Is er een tweevoudige besnijde- nis? Is er tweedrie verbond? Is het verbond niet één en de besnijdenis één?"

Welnu, dan geldt deze genade ook voor u.

Dan komt de Heere ook met Zijn beloften tot uw kinderen".

Tegen het einde van de preek zei Dr. Dijk:

"Jongens en meisjes, onderzoekt uzelf, hoe ge tegen- over uw doop en het verbond Gods staat. Wanneer gij dat verbond niet aanvaardt: indien gij de heiligheden des Heeren veracht; zoo gij uw doop vermaadt, het zal u vergaan als Esau. Bondeling en toch uitgeworpen! Dan zal de doop u niet wezen tot een zegen van Gods genade, maar tegen u getuigen, dat gij het verbond des Heeren hebt geschonden, en hij zal u zijn tot een reuke des doods ten doode. Wacht u dan voor onthei- liging van uw doop".

Deze duidelijke taal van bijna tien jaar geleden doet ons zien, hoe ver de Geref. Kerken thans zijn afge- dwaald. Waar hooren we dit geluid nu? Niet bij de "synodalen"! Niet bij Dr. K. Dijk!

"Kan verkeeren!

Zaltbommel.

P. C. VAN WIJK.

Naschrift. Inderdaad, dit geluid is anders dan dat van de "synode", met haar opvatting: de doop ver- zegelt inwendige aanwezige genade, en het Nieuwe Verbond is toch maar heel wat anders dan het Oude, ook in de "substantie".

Redactie.

Hooggeachtte Professor en Broeder in Christus!

Verleden najaar sprak een in het Noorden van Fries- land algemeen gezien predikant, die onlangs op no- minatie voor professor stond, met een toedertijd be- zwaard, doch thans reeds vrijgemaakt lidmate zijner gemeente. Deze zuster had bezwaar tegen de leer der veronderstelde wedergeboorte. De predikant merkte op, dat ze niettegenstaande dat wel lid van de plaatselijke kerk kon blijven.

"Heeft U mij daar ooit over hooren preeken?" zoo vroeg hij.

Bij de visitatie wordt ieder jaar aan den kerkeraad ter plaatse gevraagd: Verkondigt uw predikant den vol- len raad Gods? En elk jaar antwoordt de kerkeraad: ja. En de dominee is het daar natuurlijk mee eens.

Nu trek ik deze conclusie: Volgens dien dominee be- hoort de leer der veronderstelde wedergeboorte niet tot den vollen raad Gods. Ik geloof, dat hij dáárin gelijk heeft.

Maar is het geen kerkelijke onwaarsachtigheid dat deze predikant door zijn stilzwijgen en toezien instemt met de daden van schorsing en afzetting van vele ambtsdragers, die weigeren zich te conformeren met de door de Synode aangenomen leer van de veronder- stelde wedergeboorte?

Hoogachtend, met broederlijke groeten, Uw dw. L. ROORDA Phz.

Lauwerzijl.